

FESTIVALS: KATALYSATOREN VAN HET PODIUMKUNSTEN- LANDSCHAP

**PAMFLET VERENIGDE PODIUMKUNSTEN
FESTIVALS (VPF) 2025**

SAMENVATTING

In het pamflet 'Festivals: katalysatoren van het podiumkunstenlandschap' breken ruim 60 podiumkunsten festivals in Nederland een lans voor de rol en functie van festivals in de samenleving.

Festivals zijn aanjagers en innovatieplatforms binnen de culturele sector én effectieve verbinders in de samenleving. Waar ruim baan is voor (jong) talent en unieke internationale programmering, waar veel en divers publiek op af komt. Festivals zijn antennes van hun tijd: ze voelen aan wat er leeft, geven vorm aan urgente thema's en maken die zichtbaar en beleefbaar voor een groot en breed publiek. Festivals zijn lokaal verankerd en zijn verspreid door het hele land en bieden cultuur op bijzondere plekken met eigen communities. Festivals brengen uitzonderlijk programma dat op toegankelijke wijze het publiek bereikt en creëren daarmee een uitzonderlijke, lokale economische spin-off, versterken de aantrekkingskracht van steden en regio's, en dragen bij aan werkgelegenheid.

De festivals hebben de afgelopen jaren zich (ondanks Covid-19) sterk geprofileerd en zowel voor als achter de schermen stevig doorontwikkeld. Hun maatschappelijke en culturele waarde staat buiten kijf, maar de financiële ruimte blijft te beperkt. De financiële druk binnen de festivalorganisaties is de afgelopen jaren door inflatie, veranderingen in de arbeidsmarkt en strengere regelgeving alleen maar toegenomen. Festivals verdienen meer en gelijkwaardiger steun en waardering en een toekomstgericht beleid.

AANBEVELING

Plaats podiumkunstenfestivals in het hart van het podiumkunstenbeleid, waar het anno 2025 thuishoort en geef de podiumkunstenfestivals de (financiële) ruimte om zich te kunnen blijven ontwikkelen en de katalysatorfunctie te blijven uitdragen. Benadruk hun belang overal in het land, en begin van daaruit te denken over de culturele sector vanaf 2029. Want... investeren in podiumkunstenfestivals is investeren in spreiding, is investeren in economische en maatschappelijke impact en is investeren in een innovatief en levendig cultureel landschap. Voor nu en in de toekomst.

PODIUMKUNSTEN FESTIVALS ALS KATALYSATOR:

› Artistieke katalysator

Focus op experiment en het nemen van risico's zit in het DNA van de podiumkunstenfestivals. En dat betaalt zich uit. Zo zijn festivals bij uitstek de plekken waar niche-programmering nog op een groot publiek kan rekenen. Festivals stellen makers en gezelschappen in staat om een continue speelpraktijk en publiek op te bouwen. Ze bevorderen ook het makersklimaat in de eigen omgeving, onder andere door onderlinge samenwerking en met talentontwikkelingstrajecten of bijzondere producties.

› Publiekskatalysator

Festivals creëren een setting die mensen 'open' zet voor gedragsverandering. Alleen al de festivals aangesloten bij het samenwerkingsverband De Verenigde Podiumkunstenfestivals bereiken jaarlijks zo'n 1,5 à 2 miljoen bezoekers, waarvan een aanzienlijk deel door het jaar heen niet zoveel in aanraking komt met kunst en cultuur en een ander deel juist in aanraking komt met kunstvormen die doorgaans niet veel worden gepresenteerd. Daarmee vervullen de festivals een belangrijke gidsfunctie in de podiumkunsten.¹

› Economische katalysator

Vele podiumkunstenfestivals zijn erkende ondernemers die vele euro's laten neerdalen in de lokale economieën voor o.a. hotels en horeca. Investeren in de festivals levert naast een goed vestigingsklimaat een flinke economische impuls op.

› Lokale katalysator

Een levendige culturele scene is essentieel voor het vestigingsklimaat van steden en regio's, maar ook voor het creëren van sterke lokale gemeenschappen. Festivals zijn per definitie lokaal gebonden en bij uitstek toegankelijk voor iedereen om dit gevoel van vrijheid, identiteit, onderling begrip en saamhorigheid te realiseren. Iets wat we in deze tijd hard nodig hebben!

› Internationale katalysator

Veel podiumkunstenfestivals in Nederland hebben een sterk internationaal profiel. Waar het op andere plekken (vooral buiten de grote steden) vaak moeilijk is om publiek te vinden voor relatief onbekend buitenlands werk, krijgen de festivals massaal de zalen en tenten vol. Een groot deel van het internationale werk dat in Nederland te zien is, wordt gepresenteerd in de context van een festival.

› Innovatie katalysator

Festivals hebben op eigen kracht waardevolle verbanden opgebouwd met allerlei andere (maatschappelijke) sectoren. Daarbij zijn festivals proeftuinen geworden voor innovatie, circulariteit, duurzaamheid, toegankelijkheid voor iedereen (voor mensen met een beperking tot mensen met een kleine portemonnee), marketing, publieksbereik en meer. Investeren in festivals is investeren in belangrijke maatschappelijke ontwikkelingen.

› Katalysator in talentontwikkeling

Op het gebied van talentontwikkeling spelen festivals zowel lokaal als (inter)nationaal een belangrijke centrale rol. Veel talentvolle artiesten zijn begonnen bij een festival. Wat betreft talentontwikkeling en (co) productie maken de festivals uitdrukkelijk onderdeel uit van een keten en zijn zij jaarrond aanwezig in het kunstenveld.

JAARLIJKS
1,5 À 2 MILJOEN
BEZOEKERS

¹ <https://www.rotterdamfestivals.nl/nieuws/onderzoek-onder-bewoners-over-festivals-en-evenementen-in-rotterdam/>

PROBLEEMSTELLING

- › De podiumkunstenfestivals zijn structureel ondergefinancierd door het rijk en lokale overheden.
- › Slechts 3,6% van het budget in de periode 2025-2028 binnen de BIS is voor podiumkunsten festivals. 10% (1,4 miljoen) van het aangevraagde bedrag in de BIS is niet toegekend.
- › Alleen al binnen de toekenningen (zonder de zaaglijn) werd bij het FPK voor de periode 2025-2028 2,2 miljoen aangevraagd budget niet toegekend. Dus zelfs de festivals mét een toekenning komen nog 2,2 miljoen te kort. Dat is 30% meer dan het totale beschikbare festivalbudget binnen het FPK.
- › Investing van provincies in podiumkunstenfestivals is willekeurig en ongelijk verdeeld. Waar sommige provincies actief investeren (bijv. Groningen) en sommige provincies helemaal geen festival/cultuurbeleid hebben (bijv. Zuid-Holland).
- › Investing van gemeenten in podiumkunstenfestivals is ongelijk. Kleinere gemeentes hebben navenant kleinere cultuurbudgetten, waardoor opereren in een kleine gemeente risicovoller is.
- › De financiële druk binnen de festivalorganisaties is de afgelopen jaren door inflatie, veranderingen in de arbeidsmarkt en strengere regelgeving alleen maar toegenomen.
- › Structurele overvraging bij private fondsen maakt ook andere financieringsmogelijkheden moeizaam.
- › De fiscale voordelen van culturele sponsoring zijn beperkter dan in andere Europese landen. Aanvullende fiscale maatregelen in Nederland zou kunnen bijdragen aan een sterker cultureel landschap en een grotere betrokkenheid van de private sector.
- › Binnen de huidige omstandigheden is het onmogelijk geworden om (financieel stabiel) een festival te starten. Het ondernemersrisico voor een startup is ontstellend hoog, wat een negatief effect zal hebben op de aanwas van nieuwe podiumkunstenfestivals. Op langere termijn is dit funest voor de ontwikkeling van het veld.

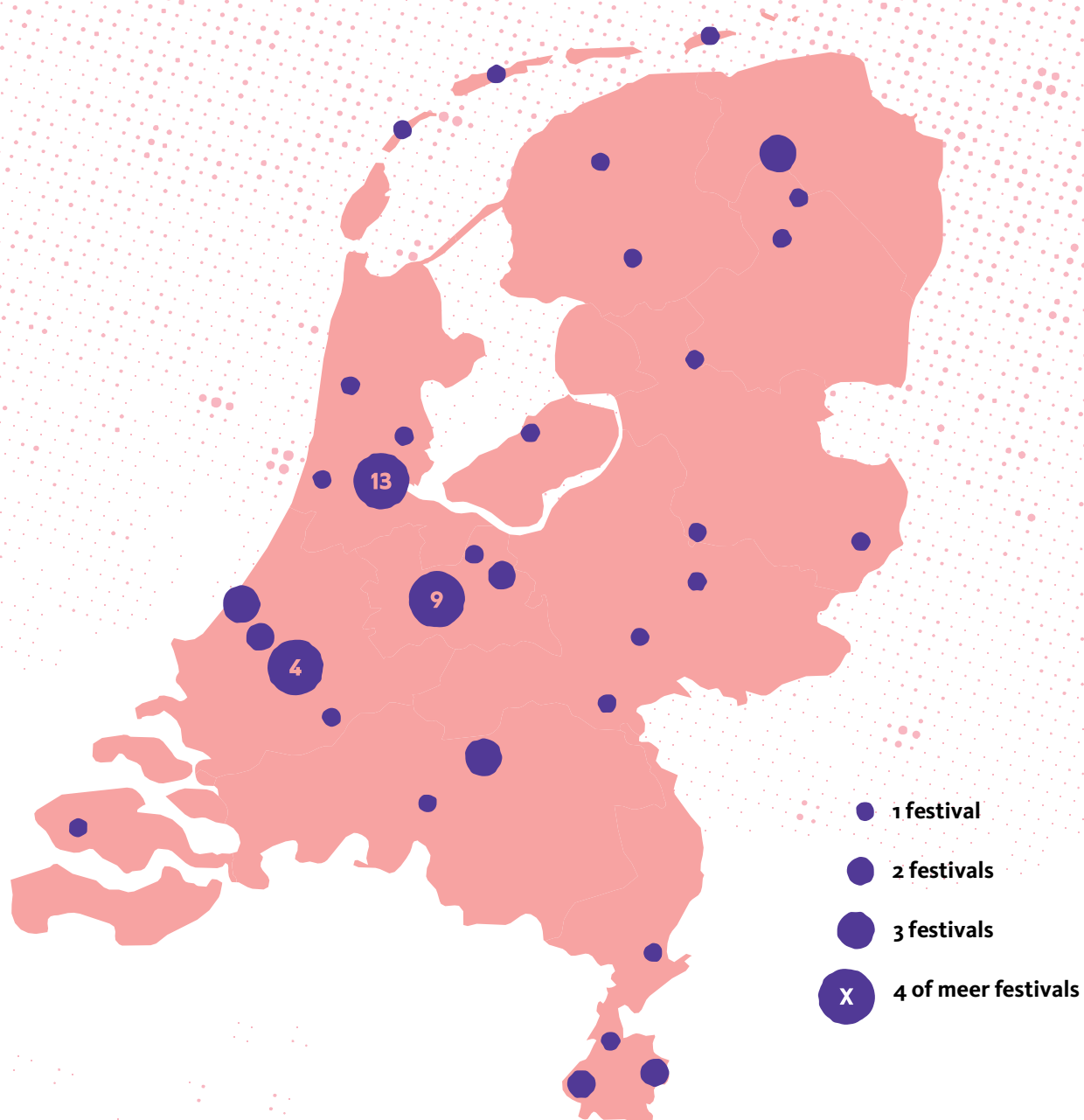
WAT WILLEN WE?

Realiseer dat de festivals die nu binnen het BIS en het Fonds Podiumkunsten vallen al financieel in zwaar weer zitten. Voor (beginnende) festivals die geen ondersteuning ontvangen, is pionieren bijna onmogelijk geworden. Het is daarom essentieel om te investeren in een toekomstgericht beleid dat festivals structureel ruimte geeft om te floreren, zowel financieel, organisatorisch als artistiek. Dit betekent:

VAN GRONINGEN TOT MIDDELBURG

- › Een betere afstemming van het festivalbeleid binnen gemeenten, provincies, landelijke overheden: De VPF doet een oproep om cultuurbeleid integraal te benaderen en ook provincies en gemeenten verantwoordelijkheid te geven voor een gezonde sector waarin festivals kunnen floreren en waarin elk festival, ongeacht de locatie, een gelijke kans heeft. Om cultuur in de regio te bevorderen, zouden er extra financiële middelen beschikbaar moeten zijn voor festivals buiten de grote gemeenten. Belangrijk hierbij is dat de bestaande matchingsvoorwaarde van het FPK een stimulerende functie heeft in plaats van een beknellende. Daarbij is het harmoniseren van aanvraag en verantwoordingsprocedures binnen diverse overheidslagen tevens essentieel voor een meer slagvaardige sector.
- › Een heldere herverdeling en onderscheid, inhoudelijk en financieel, tussen BIS en FPK. De scheiding tussen wat BIS is en wat niet is zeer diffuus, niet alleen inhoudelijk, maar ook budgettair. De BIS is opgerekt en vergroot, maar de budgetten zijn niet evenredig meegegroeid. Er zijn in de loop van de jaren allerlei functies aan de BIS geplakt met middelen die veel lager zijn dan die van de functies die in de initiële BIS waren opgenomen. Dit creëert voor festivals - als relatieve nieuwkomers in de BIS - een uiterst moeizame startpositie waarbij budgetten nooit toereikend zijn geweest. Daar staat de enorme schaarste voor festivals binnen het Fonds Podiumkunsten tegenover. De zeer beperkte programmeringsbudgetten voor festivals en de problematische eis voor matching met lokale overheden maken het festivals bijzonder lastig om, ondanks een toekenning vanuit het Fonds, adequaat te kunnen opereren. Kortom, aan alle kanten knelt het systeem. Teken het hele veld opnieuw uit op basis van de bestaande werkelijkheid.
- › Breng in kaart wat de festivals echt nodig hebben voor een gezonde organisatie en zorg voor structurele en adequate (financiële) steun.

SPREIDING

De Podiumkunstenfestivals zitten in alle regio's.
Dit zijn de VPF leden:

NOORD

Art of Wonder (Assen)
Eurosonic Noorderslag (Groningen)
Explore the North (Leeuwarden)
Festival der Aa (Schipborg)
Internationaal Kamermuziekfestival Schiermonnikoog
Into the Great Wide Open (Vlieland)
Jonge Harten Theaterfestival (Groningen)
Noorderzon Performing Arts Festival (Groningen)
Oerol (Terschelling)
Oranjewoud Festival (Oranjewoud)
Puppet International (Meppel)

OOST

Deventer Op Stelten
Hoogte80 (Arnhem)
Internationaal Cellofestival Zutphen
NJON Muzieksomer (Nijmegen e.a.)
Stift Festival (Enschede e.a.)

ZUID

Cultura Nova (Heerlen)
Festival Cement ('s-Hertogenbosch)
Festival Circolo (Tilburg)
Festival de Nederlandse Dansdagen (Maastricht)
Limburg Festival (Roermond e.a.)
Musica Sacra (Maastricht)
November Music ('s-Hertogenbosch)
schriftmaker (Heerlen)
Spectaculo Cultuurfestival (Geleen)
Theaterfestival Boulevard ('s-Hertogenbosch)
Zeeland Nazomerfestival (Middelburg e.a.)

MIDDEN

2turvenhoog Festival (Almere)
Amersfoort Jazz Festival
Café Theater Festival (Utrecht e.a.)
Festival Oude Muziek (Utrecht)
Gaudeamus Muziekweek (Utrecht)
Internationaal Kamermuziek Festival Utrecht
Le Guess Who? (Utrecht)
Nederlands Vioolconcours (Utrecht)
September Me (Amersfoort)
SPRING Performing Arts Festival (Utrecht)
Tweetakt (Utrecht)
What You See Festival (Utrecht)
Wonderfeel (Baarn)

WEST

Afrovibes (Amsterdam)
Amsterdam Fringe Festival
Amsterdams Kleinkunst Festival
Bach Festival Dordrecht
Cello Biënnale Amsterdam
Circusstad Festival (Rotterdam)
Delft Chamber Music Festival
Delft Fringe Festival
ExploreZ Festival (Amsterdam)
Festival De Betovering (Den Haag)
Flamenco Biënnale Nederland (Amsterdam e.a.)
Geelvinck Fortepiano Festival (Amsterdam)
Holland Dance Festival (Den Haag)
Holland Festival (Amsterdam)
Julidans (Amsterdam)
Karavaan Festival (Alkmaar e.a.)
Motel Mozaïque (Rotterdam)
Nederlands Theater Festival (Amsterdam)
North Sea Round Town (Rotterdam)
O. Festival for Opera. Music. Theater. (Rotterdam)
De Parade (Amsterdam e.a.)
Reuring Festival (Purmerend)
Rewire (Den Haag)
Strijkkwartet Biënnale Amsterdam (Amsterdam)
Summer Dance Forever (Amsterdam)
The Big Sing (voorheen Koorbiënnale Haarlem)

CONTACT

Over de Verenigde Podiumkunsten Festivals (VPF)

De Verenigde Podiumkunsten Festivals (VPF) is een samenwerkingsverband dat sinds 2016 het belang van podiumkunsten festivals voor Nederland onder de aandacht brengt van de politiek en overheid.

Contactpersoon

Ingrid Beer - coördinator De Verenigde Podiumkunsten Festivals (VPF)
podiumkunstenfestivals@gmail.com
www.podiumkunstenfestivals.com

Opmaak pamflet

Studio Drakensteker